

Groningen, 17 februari 2025

Betreft: Schriftelijke vragen van de Partij voor de Dieren aan het college van GS ex artikel 67 RvO betreffende nieuwe uitbraken vogelgriep.

Geacht College,

Sinds november 2024 neemt het aantal vindplaatsen van met vogelgriep besmette wilde vogels weer toe, in Groningen betreft het inmiddels zo'n 20 locaties¹, waaronder het Lauwersmeergebied². In Friesland zijn twee pluimveebedrijven besmet. In Amerika is het virus overgesprongen op koeien en zijn al honderden melkveebedrijven besmet. Per liter melk van een zieke koe worden miljoenen virusdeeltjes aangetroffen, en ook in het rioolwater wordt het gevonden. Er zijn tientallen humane besmettingen en één sterfgeval. Vorige week waarschuwden arts-microbioloog Marc Bonten en viroloog Marion Koopmans voor het risico van vogelgriep waarbij zij zich verbazen over de "tamme reactie van de overheid".³

In 2020, 2021 en 2023 heeft de PvdD schriftelijke vragen gesteld over de verantwoordelijkheid en acties van de provincie met betrekking tot vogelgriep, het voorkómen van verdere verspreiding, en de financiering van de opruimkosten. In oktober 2024 is de 'Leidraad omgang met wilde dieren met vogelgriep'⁴ geactualiseerd en is er een draaiboek⁵ opgesteld voor het geval er vogelgriep bij melkkoeien wordt aangetoond.

Wij stellen u graag de volgende vragen:

1. Heeft er, sinds de recente toename van vogelgriephaarden, een periodiek regionaal overleg met de Veiligheidsregio en andere betrokken partijen plaatsgevonden, en zo ja, zijn er (nieuwe) afspraken gemaakt, en welke dan? Zo nee, is het voornemen tot periodiek overleg niet van de grond genomen en waarom dan niet?

Het huidige beleid is gericht op het opruimen van vogels rondom paden en plaatsen waar mensen (en honden) komen. In natuurgebieden waar geen of weinig mensen komen laat men karkassen van wilde vogels of zoogdieren die verdacht worden van vogelgriep meestal liggen om de wilde dieren niet onnodig te verstoren. Opruimen van kadavers kan overwogen worden in gebieden waar kadavers van wilde vogels een grote aantrekkingskracht hebben op aaseters en predatoren.

¹ <https://dwhc.nl/2025/02/vogelgriep-lijkt-zich-uit-te-breiden/>

² <https://dvh.nl/groningen/hethogeland/Boswachter-Jaap-vreest-voor-vogelgriep-bij-Lauwersmeer-45411537.html>

³ <https://dvh.nl/binnenland/Grote-zorgen-bij-topwetenschappers-over-virussen-%E2%80%98Het-zou-me-niet-verbazen-als-het-opnieuw-misgaat%E2%80%99-45444105.html>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/10/15/leidraad-omgang-met-wilde-dieren-met-vogelgriep-rapport-oktober-2024>

⁵ <https://www.knmvd.nl/draaiboek-lvvn-in-geval-van-vogelgriep-bij-melkkoeien-in-nederland/>

2. Zijn er in Groningen natuurgebieden waar kadavers intensiever geruimd moeten worden, bijvoorbeeld om het risico op besmetting voor zeearenden te verlagen, of om bepaalde broedkolonies te beschermen? Zo nee, waarom wordt hier niet voor gekozen?

Ten aanzien van de financiering van de opruimkosten nam u in 2023 het standpunt in dat de betreffende terreinbeherende organisaties (tbo's) verantwoordelijk zijn voor het verwijderen van dode vogels in natuurgebieden. En in aansluiting hierop:

“We zien nog wel een noodzaak om betere afspraken te maken over de financiering van het opruimen van dode vogels. We stellen hier nu eenmalig een bedrag voor beschikbaar, maar willen voor de langere termijn betere afspraken maken met het ministerie. Hierover zijn we in gesprek”.

Dit is inmiddels anderhalf jaar geleden. In de Leidraad wordt uitgebreid gesproken over verplichtingen van tbo's, maar de financiering van de opruimkosten is daarin niet geregeld. In de meest recente kamerbrief (31-01-2025)⁶ lezen we:

“Tbo's hebben (...) veel kosten gemaakt om opruimwerkzaamheden uit te voeren en vinden dat de kosten disproportioneel zijn geweest. Het opruimen van dode vogels gebeurt om de kans op verdere transmissie naar vogels en (zoog)dieren te verkleinen en is het met name van belang om overdracht van het vogelgriepvirus naar (huis)dieren en mensen en daarmee de kans dat het virus zich aanpast aan mensen en zoogdieren te minimaliseren. Het niet opruimen van grote hoeveelheden dode dieren kan ook andere ziekten in de hand werken, zoals botulisme, en kan invloed hebben op de waterkwaliteit.”

En:

‘De gebieden die tbo's beheren zijn natuurgebieden waar over het algemeen de mate van direct contact met dode wilde vogels laag is. In het voorjaar van 2023 heeft het virus voor het laatst voor veel sterfte onder meeuwen en sterns gezorgd. Onduidelijk is of en zo ja wanneer een dergelijke situatie zich weer voor zal doen. De minister van LNVN heeft (...), in overleg met VWS, besloten dat er op dit moment geen tegemoetkoming komt voor tbo's.’

Inmiddels zijn er echter weer dode dieren aangetroffen in o.a. Ezumakeeg, een gebied waar veel recreanten komen. Wandelaars maken massaal melding van dode vogels. Bovenstaande uitspraak is hiermee achterhaald.

3. Wat vindt u van het feit dat het ministerie nog niet bereid is om bij te dragen aan de opruimkosten? Heeft u recent nog contact gehad met het ministerie, of is er in het IPO overleg geweest over deze non-verdeling?

Het is mogelijk dat de huidige uitbraak opnieuw tot (zeer) hoge kosten leidt, waardoor tbo's in Groningen in financiële problemen komen c.q. geen geld meer over houden voor hun andere taken.

⁶ <https://open.overheid.nl/documenten/26671f76-d4a5-4ac1-a6c7-dbc599cb8776/file>

4. Welke structurele regelingen zijn er inmiddels in Groningen getroffen om de terreinbeheerders tegemoet te komen in de opruimkosten? En indien deze er nog niet zijn, is het College dan bereid om dit jaar opnieuw een eenmalige tegemoetkoming beschikbaar te stellen voor terreinbeheerders?

Op de website van de provincie Groningen⁷, alsmede die van het Dutch wildlife Health Centre, wordt het advies gegeven om watervogels niet op te jagen omdat ze bij opvliegen het virus verder kunnen verspreiden.

5. Erkent het College dat de jacht leidt tot eenzelfde, zoniet nog veel grotere verstoring leidt dan verstoring door recreanten? Zo ja, hoe kan het College dan onderbouwen dat er nog steeds jaarrond op ganzen mag worden gejaagd, óók in gebieden waar vogelgriep heerst (en daarnaast t/m 31 januari op wilde eenden)?
6. Bent u het met ons eens dat het opschorten van de jacht in waterrijke gebieden een belangrijke stap is in het verminderen van het verspreidingsrisico naar andere dieren, gehouden dieren en mensen? Bent u dit jaar bereid om het voorzorgsprincipe te hanteren en de jacht op ganzen en andere dieren in waterrijke gebieden te verbieden? Dit ook gegeven het feit dat er recent drie vossen positief testten op vogelgriep⁸? Zo nee, waarom weigert u dit stelselmatig?
7. Zijn er, via LTO Noord, andere organisaties of individuele agrariërs, zorgen uitgesproken over besmettingshaarden in de nabijheid van melkveehouderijen, en zo ja, wat was uw reactie hierop?

met vriendelijke groet,

Stijn ten Hoeve

Fractievoorzitter Partij voor de Dieren

⁷ <https://www.provinciegroningen.nl/contact/melden-bij-de-provincie/melding-vogelgriep/>

⁸ <https://open.overheid.nl/documenten/26671f76-d4a5-4ac1-a6c7-dbc599cb8776/file>